

Databáze ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové

Gabriela Holečková



Články o databázích dostupných v naší knihovně vyšly během let už několikrát. Protože ale stále dochází k různým změnám, ráda bych vám naše databáze znovu připomněla. Databáze jsou totiž nepostradatelnou složkou informační činnosti v knihovnách. Lze v nich najít spoustu informací z různých oborů a velkou výhodou v dnešní uspěchané době je i to, že mnoho z nich je dostupných volně na internetu nebo přes vzdálený přístup.

Nejprve bych zmínila bibliografické databáze, které jsou zpravidla dílem oborových knihoven. V bibliografických databázích zájemci naleznou odkazy na knihy, články a jiné dokumenty z daného oboru. Plný text je sice potřeba ještě dohledat v primárním zdroji, ale vyhledávat lze bez jakéhokoliv omezení na internetu. Přehled databází je umístěn na webu SVK HK v záložce *Pro veřejnost* → *Informační zdroje, databáze, vzdálený přístup* → *sekce Bibliografické*. V seznamu je uvedeno téměř 30 bibliografických databází, které vám nabídnou informace např. z oblasti archeologie, pedagogiky, lékařství, divadla, sociální práce, historie, knihovnictví a mnoha dalších.

Samozřejmostí je odkaz i na knihovnickům dobře známou databázi **ANL**, která výběrově zahrnuje různorodé články a statě z periodik a sborníků (v malé míře i z monografií) vydávaných na území ČR od roku 1990 do současnosti. Jak jsem uvedla, všechno jsou to databáze bibliografické, ale v současné době to už tak úplně neplatí. U mnoha bibliografických odkazů článků je totiž v databázích připojen i plný text. Tímto sdělením se teď trochu ocitám v pozici jako filozof Jára Cimrman a zastávám stanovisko, které zároveň sama vyvracím. Pro objasnění dodávám, že někteří vydavatelé periodik se rozhodli volně zveřejnit svoje dokumenty na internetu, a proto se k nim pak mohou dostat i další zájemci bez omezení. U mnoha zdrojů to ale ještě z důvodu ochrany autorských práv nejde. Není ale důvod zoufat, protože v našich knihovnách lze pak dohledat primární zdroje a kýžený článek, stať či celou knihu si může badatel odnést domů.

A když už je řeč o domově, k tomuto pohodlnému domácímu bádání mohou naši čtenáři využívat i tři zahraniční plnotextové databáze. Stačí jen kliknout na webu knihovny na již zmíněnou záložku *Pro veřejnost* → *Informační zdroje, databáze, vzdálený přístup* → *Vzdálený přístup do vybraných databází*.

PressReader - databáze, která nabízí denně aktualizovaný přehled více než 7 000 titulů novin a časopisů ze 120 zemí (včetně ČR) ve více než 60 jazycích (vybrat si můžete od afrikánštiny až po jazyk zulu). V elektronických periodikách můžete listovat podobně jako v těch papírových, u vybraných titulů je i možnost okamžitého překladu do několika světových jazyků. Pokud chce někdo hledat i ve starších novinách nebo časopisech, je tu k dispozici archiv až 60 dnů zpět. Z českých zdrojů tu můžete prolistovat deníky Mladá fronta Dnes, Lidové noviny a Hospodářské noviny, dále pak časopisy Respekt a Ekonom a milovníci bulváru si přijdou na své v Rytmu života.

SpringerLink – databáze, v níž najdete přes 11 milionů plných textů z přírodovědných, technických i humanitních oborů. Letos se v databázi objeví i nová kolekce e-knih.

EBSCO – pod tímto názvem se skrývá hned několik databází, které nabízejí nepřebornou spoustu plnotextových

dokumentů. Multidisciplinární databáze **Academic Search Complete** obsahuje více než 8 500 fulltextových periodik, včetně více než 7 300 odborných časopisů. Přináší informace z různých oborů, např. z antropologie, astronomie, biologie, chemie, inženýrství, elektrotechniky, potravinářství, geografie, geologie, hudby, farmacie, psychologie, náboženství, veterinární medicíny atd. **Business Source Complete** je odborná, světově uznávaná kolekce plných textů časopisů týkajících se obchodu a podnikání, včetně marketingu, managementu, účetnictví, financí apod. Je zde možné vyhledat např. zprávy týkající se investičního výzkumu, průmyslu, průzkumu trhu, jednotlivých zemí, dále pak profily společnosti, SWOT analýzy a mnohé další; **eBook Academic Collection** obsahuje, jak již název napovídá, více než 160 000 elektronických knih z mnoha oborů. Jde o knihy předních vydavatelů, např. Oxford University Press, Cambridge University Press, University of California Press, Harvard University Press, Elsevier, Ashgate Publishing, Taylor & Francis, Sage Publications a John Wiley & Sons atd.

Všechny tři zmíněné zahraniční databáze (**PressReader**, **SpringerLink**, **EBSCO**) mohou registrovaní čtenáři využívat jak v budově knihovny, tak i kdekoli jinde a obsažené dokumenty tisknout nebo stahovat elektronicky na svá zařízení.

Těmito vzdáleně dostupnými zdroji ale výčet faktografických a plnotextových databází zdaleka nekončí. Ve studovně v 5. podlaží knihovny je dispozici třeba databáze právních informací **ASPI**, v níž jsou obsaženy plné texty všech právních předpisů ČR od roku 1918 (výběrově i starší) do současnosti, evropské právo, vyhlášky měst a obcí, praktické grafické navigátory atd. Zákony v aktuálním znění se všemi zapracovanými změnami je možné vytisknout nebo uložit na přenosné médium. Kromě zákonů jsou ve studovně dostupné plné texty platných českých technických norem, a to v databázi **ČSN online**. Dále je tu databáze **TamTam** od firmy Anopress, která zájemcům umožní nahlédnout do plných textů novin, časopisů, televizních a rozhlasových relací, elektronických časopisů apod. Hledat lze v dokumentech vydaných od roku 1996 do současnosti. Články z denního tisku jsou k dispozici již od 7.00 hodin ráno. Vytisknout lze nyní článek i ve formátu JPG, tj. tak, jak vyšel v tištěné verzi periodika, s obrázky a fotografiemi. Také **Infobanka ČTK** je databází, která je dostupná pouze ve studovně. Poskytuje zpravodajství z České republiky a jejích jednotlivých krajů, z Evropské unie a ze světa, údaje o významných osobnostech moderní doby a v neposlední řadě také přehled aktuálních událostí. Zmínit je potřeba i digitální knihovnu **Kramerius**. Tu provozuje nejen naše knihovna, ale i další velké a odborné knihovny v ČR. V digitální knihovně jsou uloženy knihy, časopisy a případně další druhy dokumentů, které už tzv. leccos pamatují, a z důvodu ochrany jejich tištěné verze byla vytvořena verze digitální. Některé dokumenty v digitálních knihovnách jsou ještě chráněné autorským právem a plný text je dostupný jen na počítačích v příslušné knihovně. Některá díla jsou už ale tzv. autorsky volná, a ta lze pak prohlížet odkudkoliv.

Podobným typem databází jako Kramerius, ale s volným přístupem k plným textům, jsou pak třeba **Manuscriptorium** (nabízí digitální kopie rukopisů, starých tisků a map nejen ze zemí EU), **Monasterium** (archiv středověkých a raně novověkých listin z Evropy), **ANNO noviny** (sbírka historických novin a časopisů habsburské monarchie a Rakouska z let 1568-1946), **Špalíček** (digitální knihovna kramářských tisků ze 17.-19. století) apod.

Úplný přehled databází najdete kdykoliv na webu SVK HK a vy nebo vaši čtenáři tak můžete získávat zajímavé informace pro studium, zaměstnání či různé koníčky. V dnešní době si už sice mnohdy přejeme nedostávat informace vůbec žádné, protože v jejich záplavě doslova toneme, ale pokud nežijeme na pustém ostrově nebo na jiném dostatečně nepřístupném místě, informační toky nás dostihnou, ať už chceme, či nechceme. Nabízené databáze jsou ale zpravidla zárukou, že informace v nich obsažené mají alespoň prověřenou kvalitu.

Kontakt na autorku: gabriela.holeckova@svkhk.cz

Web knihovny: <https://www.svkhk.cz/>